

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА

Факультет історії та географії
Кафедра історії України

ЗАТВЕРДЖЕНО

протокол вченої ради
факультету історії та географії
№ 2 від 01.09.2021 р.
Голова вченої ради факультету
 (П. КРАВЧЕНКО)

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«ЕТНОГРАФІЯ УКРАЇНИ»

підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	<i>03 Гуманітарні науки</i>
Спеціальність / предметна спеціальність	<i>032 Історія та археологія</i>
Освітня програма	<i>Історія та археологія</i>

Робоча програма навчальної дисципліни «Етнографія України» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з освітньої програми Історія та археологія за спеціальністю 032 Історія та археологія. Галузь знань: Гуманітарні науки – 19 с.

Розробник (и) програми:

Л. І. Шаповал, кандидат історичних наук, доцентка кафедри історії України

Робоча програма навчальної дисципліни «Етнографія України» обговорена і схвалена на засіданні кафедри історії України

Протокол засідання № 14 від 01. 09. 2021 р.

Завідувач кафедри історії України

_____ (Л. БАБЕНКО)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми « Історія та археологія»

_____ (Л. БАБЕНКО)

Робоча програма навчальної дисципліни «Етнографія України» перезатверджена на засіданні кафедри історії України

Протокол засідання № ____ від _____ 202__ р.

Завідувач кафедри

_____ (_____)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Історія та археологія»

_____ (_____)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Обов'язкова	
	Рік підготовки:	
	2	
Загальна кількість годин – 120	Семестр	
	4	
Кількість змістових модулів (за умов поділу) – 15 теоретичних модулів 4	Лекції	
	24 год.	-
	Семінарські заняття	
	-	-
	Практичні заняття	
	24 год.	
	Лабораторні заняття	
	-	
	Самостійна робота	
	72 год.	.
Вид підсумкового контролю: залік		

«Етнографія України» – навчальна дисципліна, запроваджена у вищих навчальних закладах України згідно із навчальною програмою підготовки істориків освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», яка відноситься до гуманітарних професійно-орієнтованих нормативних навчальних дисциплін.

2. Мета навчальної дисципліни: ознайомити студентів з основними категоріями української етнографічної (етнологічної) науки, з її методологією та завданнями; охарактеризувати етапи розвитку української етнографічної науки, вивчити історико-етнографічне та антропологічне районування України; основні риси матеріальної (основні та допоміжні галузі господарювання, ремесла, поселення та житло, комплекси народного одягу етнографічних районів України, транспортні засоби, народне харчування) і духовної (громадський та сімейний побут, світоглядні уявлення, повір'я, вірування, календарні та сімейні свята, обряди, ритуали, звичаї, традиції, народне мистецтво, фольклор, народні знання, народна й національна символіка) культури в історичній ретроспективі українського етносу.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни: знання студентів з курсів «Історія України», «Історія національної культури», «Історичне краєзнавство та музеєзнавство».

4. Очікувані результати навчання з дисципліни:

1. Розуміти основні закономірності історичного та культурного розвитку суспільства, висвітлювати історико - етнографічне та антропологічне районування України, етнорегіональну і національну символіку *(ЗК- 2, 6-10; СК - 4, 5, 7, 10, 12, 13; ПРН-1-6, 9,10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18)*

2. Володіти базовим категоріальним і понятійним апаратом навчальної дисципліни у розрізі освітньої та гуманітарної підготовки студентів), визначати методологічні основи курсу «Етнографії України» (об'єкт, предмет та структуру етнологічної науки); *(ЗК- 2, 6-10; СК - 4, 5, 7, 10, 12, 13; ПРН-1-6, 9,10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18)*

3. Володіти навичками роботи з літературою, історичними документами, джерелами та використовувати їх для здобуття нових знань; складати анкети, програми-запитальники з проблематики етнографічних наукових розвідок за методикою польового етнографічного дослідження українських вчених *(ЗК- 2, 6-10; СК - 4, 5, 7, 10, 12, 13; ПРН-1-6, 9,10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18)*

4. Розуміти динаміку історичних та соціокультурних процесів, орієнтуватися в контексті та подіях минулого у взаємозв'язку з сучасністю; визначити місце і роль в українській етнології видатних діячів, учених-етнологів; основні ознаки традиційно-побутової культури і декоративно-прикладного й ужиткового мистецтва українців; *(ЗК- 2, 6-10; СК - 4, 5, 7, 10, 12, 13; ПРН-1-6, 9,10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18)*

5. Аналізувати суспільно-політичні, економічні та культурні події і процеси в житті українського народу *(ЗК- 2, 6-10; СК - 4, 5, 7, 10, 12, 13; ПРН-1-6, 9,10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18)*

6. Застосовувати теоретичні знання для встановлення причинно-наслідкових зв'язків історичного минулого та наукового прогнозування суспільно-політичних, етнічних процесів на території України *(ЗК- 2, 6-10; СК - 4, 5, 7, 10, 12, 13; ПРН-1-6, 9,10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18)*

7. Формувати високий рівень громадянської свідомості та соціальної відповідальності студентів, мотивацію до участі у державотворчих та етнічних процесах; вміння працювати автономно і в команді та приймати самостійні рішення; характеризувати етнічні спільності (етнос, етнічна та етнографічна групи, локальна група етносу), даючи оцінку їх діяльності в Україні; самостійно оцінювати етнографічні явища та факти *(ЗК- 2, 6-10; СК - 4, 5, 7, 10, 12, 13; ПРН-1-6, 9,10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18)*

5. Критерії оцінювання результатів навчання:

Сума балів, накопичених студентом у процесі вивчення навчальної дисципліни	Рівень досягнення студентом запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни
90-100	Студенти всебічно, систематично і глибоко володіють навчально-програмовим матеріалом, вміють самостійно виконувати завдання, передбачені програмою дисципліни «Етнографія України», засвоїли основну і ознайомлені з додатковою літературою, яка рекомендована програмою. Оцінка «відмінно» виставляється

	студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних понять дисципліни «Етнографія України» для професії, яку вони набувають, виявили творчі здібності і використовують їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявили нахили до науково-дослідницької роботи.
75-89	Студенти опанували навчально-програмовий матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою; показують систематичний характер знань з дисципліни «Етнографія України» вміють самостійно поповнювати знання під час аудиторних занять.
60-74	Студенти знають основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, виконують завдання непогано, але із значною кількістю помилок, ознайомлені з літературою, яка рекомендована програмою дисципліни «Етнографія України». Оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили помилки при виконанні підсумкових завдань, але під керівництвом викладача вони знаходять шляхи їх подолання.
35-59	Студенти погано оволоділи навчальним матеріалом, допускають велику кількість помилок при виконанні практичних завдань, передбачених програмою дисципліни «Етнографія України». Оцінка «незадовільно» виставляється студентам, які не можуть продовжувати навчання або приступити до професійної діяльності після закінчення ЗВО без теоретичних знань з курсу «Етнографія України».
0-34	Студенти не оволоділи навчально-програмовим матеріалом, допускають грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою дисципліни «Етнографія України». Оцінка «незадовільно» виставляється студентам, які не можуть продовжувати навчання або приступити до професійної діяльності після закінчення ЗВО без теоретичних знань й практичних навичок з курсу «Етнографія України».

6. Засоби діагностики результатів навчання: усна відповідь, участь у діалозі, відповідь на поставлене викладачем проблемне питання, виконання завдань у структурі лекцій, винесених на самостійне опрацювання, законспектована відповідь на питання самопідготовки, виконання тестових та практичних завдань, написання модульних контрольних робіт. Також використовуються методи контролю і самоконтролю: усний, письмовий, тестовий, програмований, практичної перевірки, самоконтролю, самооцінки.

7. Програма навчальної дисципліни:

Вивчення навчального курсу «Етнографія України» передбачає розгляд чотирьох модулів, які мають поділ на змістові модулі:

I. Теоретичні проблеми вивчення етнографії України.

II Історія становлення і розвитку етнографії як науки в Україні.

III. Матеріальна культура українського народу.

IV. Духовна культура українського народу.

Модуль I. Теоретичні проблеми вивчення етнографії України.

Змістовий модуль 1.

УКРАЇНСЬКА ЕТНОГРАФІЯ ЯК НАУКА

Тема 1. Теоретичні основи етнографії як науки. Предмет і завдання української етнографії. Методологія та категоріально-понятійний апарат дисципліни «Етнографія України». Співвідношення за змістом і обсягом понять «етнос», «народ», «народність», «нація». Проблема предметного поля етнології, антропології, етнографії, українознавства. Джерела і методи етнографічних (етнологічних) досліджень. Феномен етнічності: основні підходи до його розуміння. Теорія пасіонарності та енергетичних полів Лева Гумільова.

Тема 2 . Методика польового етнографічного дослідження.

Методи проведення польових етнографічних експедицій (маршрутний і кущовий). Об'єкти польового етнографічного дослідження (село, селище, містечко, малодвірні поселення: хутір, присілок, виселок). Прийоми обстеження об'єктів польового дослідження: суцільний й вибірковий. Вибір способів польового дослідження, термінів, методів, прийомів обстеження пам'яток народної культури і побуту. Види польових досліджень етнографа: спостереження, опитування населення, фіксація речових матеріалів, збір етнографічних колекцій, набуття експоната, складання дарчого листа, автором пам'ятки для музею. Документи польової етнографічної роботи. Вимоги та правила оформлення й опрацювання польових документів, усних етнографічних та ілюстративних матеріалів. Правила ведення і зберігання документів у польових умовах.

Змістовий модуль 2.

ІСТОРИКО-ЕТНОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА УКРАЇНЦІВ

Тема 3. Історико - етнографічне районування території України. Схеми історико-етнографічного районування в Україні. Етнічний склад населення й сучасні етнічні процеси в Україні. Класифікація етнічних спільнот та їх характеристика. Концепції

етногенезу українців. Проблема українського етногенезу. Історичні та етнічні етапи розвитку української нації у ХХ – початку ХХІ століття.

Тема 4. Культурно-побутові ознаки етнографічних груп населення України.

Правомірність теорії географічного детермінізму щодо розвитку етнічних спільнот в Україні. Поліщуки: історико-етнографічна характеристика. Литвини: історико-етнографічна характеристика. Бойки: історико-етнографічна характеристика. Гуцули: історико-етнографічна характеристика. Лемки в Україні: історико-етнографічна характеристика.

Змістовий модуль 3.

АНТРОПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Тема 5. Антропологічне районування території України.

Поняття: антропологічні типи, ознаки, антропологічний склад, антропологічне районування українців, антропологія. Антропологічні зони, області України. Антропологічна історія українців. Сучасні антропологічні дослідження. Антропологічні типи українців та їх характеристика. Схема антропологічного складу українців. Федір Вовк – засновник вітчизняної антропологічної науки.

Модуль II. Історія становлення і розвитку етнографії як науки в Україні.

Змістовий модуль 4.

ФОРМУВАННЯ ЕТНОГРАФІЇ ЯК НАУКИ В УКРАЇНІ

Тема 6. Становлення етнографії як науки.

Накопичення етнографічних знань в давні часи, середньовіччя, нового часу. Арабські та візантійські етнографічні джерела в період Київської Русі. Традиції українського літописання XII - середини XVII ст. Густинський літопис. Зарубіжні автори про етнографічні знання українців у XV – XVII ст. Проспер Меріме про традиції та побут козаків. Історичні умови розвитку етнографії в XVII-XVIII ст. Етнографічна інформація в творах полемістів. Перша етнографічна експедиція Російської АН в Україну. Анкета-програма Ф. Туманського для опису України. «Чернигівського наместничество топографическое описание...» О. Шафонського. «Топографическое описание Харьковского наместничества» М. Загоровського. «Летописное повествование о Малой России...» О. Рігельмана. «Записки о Малороссии, ее жителях...» Я. Марковича. «Синописис» як джерело етнографічної інформації. Просвітницький напрям в етнографії другої половини XVIII ст. Усна народна творчість як джерело етнографічних знань.

Змістовий модуль 5.

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОГРАФІЇ у ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Тема 7. Особливості розвитку етнографії в Україні в ХІХ ст.

Умови та особливості розвитку етнографічної науки в Україні в першій половині ХІХ ст. Діяльність Російського географічного товариства (РГТ) та його вплив на розвиток етнографічної думки в Україні. Діяльність Комісії для опису губерній Київського учбового округу. Розвиток етнографічної науки наприкінці ХІХ ст. Етнографічна діяльність М. Маркевича. Етнографічна діяльність М. Костомарова. Розвиток етнографії в Україні у радянську добу. Створення академічних установ в УРСР. Діяльність Етнографічної Комісії ВУАН. Діяльність Інституту народознавства АН УРСР та ІМФЕ АН УРСР. Етнографічна проблематика досліджень радянського періоду.

Тема 8. Етнографічні (етнологічні) дослідження в незалежній Україні.

Розвиток етнографічних (етнологічних) досліджень в незалежній Україні. Етнографічні праці та експедиції ХХ – ХХІ століть. Діяльність академічних установ етнологічного спрямування в сучасній Україні.

Модуль III. Матеріальна культура українського народу.

Змістовий модуль 6.

ОСНОВНІ ТА ДОПОМІЖНІ ГАЛУЗІ ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНЦІВ

Тема 9. Головні напрямки та допоміжні види господарської діяльності українського народу. Традиційне хліборобство. Системи землеробства та знаряддя оранки, вирощування злаків, удобрення полів. Жнива. Молотьба. Зберігання плодів. Хліборобські обряди й трудові традиції. Тваринництво: вирощування й утримання великої рогатої худоби, свинарство, вівчарство, конярство, птахівництво, кролівництво. Допоміжні заняття у господарстві українців: бджільництво, мисливство, рибальство, збиральництво.

Тема 10. Промисли та ремесла українського народу. Загальні відомості про промисли й ремесла українського народу. Ткацтво, гончарство, килимарство, вишивка. писанкарство, витинанканство. Плетіння. Обробка шкіри: лимарство, кушнірство, шевство, чоботарство. Деревообробні промисли і ремесла. Художні ремесла й промисли. Гутництво. Ковальство. Господарські промисли: чумацтво, візникування, лісорубство і лісосплав, виробництво вугілля, поташу, смоли і дьогтю.

Змістовий модуль 7.

ПОСЕЛЕННЯ ТА НАРОДНЕ ЖИТЛО

Тема 11. Історичні зони сільських поселень на території України. Типи сільських поселень і забудови садиб українців. Форми сільських поселень. Типи сільських

поселень і забудови садиб українців (село, присілок, хутір). Народна архітектура сільських жител. Типи поселень: кругові, рядові, ланцюгові, розсіяно-гніздові, скупчені, безсистемні, вуличні. Церковна архітектура. Міське житло українців.

Тема 12. Народне житло. Інтер'єр та екстер'єр української хати. Декоративне оздоблення хати. Селянський двір, його види (наближений, віддалений). Господарські споруди двору. Будівлі громадського центру. Регіональні особливості народного житла Наддніпрянщини, Слобожанщини, Полісся, Поділля, Півдня України, Гуцульщини, Бойківщини, Лемківщини. Житлова обрядовість українців.

Змістовий модуль 8.

НАРОДНИЙ ОДЯГ

Тема 13. Народний одяг як джерело вивчення етнічної історії українців. Поняття «народний одяг». Класифікація видів традиційного вбрання українців. Повсякденний, святковий, обрядовий одяг українців. Головні убори, взуття та прикраси – складники комплексу жіночого та чоловічого вбрання. Комплекси святкового та повсякденного народного одягу. Давньоруське вбрання населення території України. Український одяг XVII – XIX ст. Традиційне вбрання українців XX ст. Традиції в конструюванні одягу. Сучасний костюм українського народу.

Змістовий модуль 9.

ТРАНСПОРТ ТА ЗАСОБИ ПЕРЕСУВАННЯ

Тема 14. Транспортні артерії, сухопутні і водні засоби пересування українців Мережа транспортних сухопутних шляхів та водних артерій України. Основні етапи формування сухопутних шляхів та транспортних артерій на етнічній території України. Основні види водного транспорту українців. Характеристика сухопутного транспорту. Територіальна специфіка гужового та водного транспорту. Транспортні засоби пересування українців у XIX-XX ст. Сезонний транспорт.

Змістовий модуль 10.

УКРАЇНСЬКА КУЛІНАРІЯ

Тема 15. Народне харчування. Способи заготівлі та зберігання продуктів. Способи приготування їжі. Режими харчування українців. Харчові заборони та обмеження. Піст у житті українського народу. Повсякденні страви та напої українців. Святкова та обрядова їжа українців. Хліб у житті українців та пов'язані з ним обряди і звичаї. Алкогольні та безалкогольні напої. Етичні норми поведінки членів родини та гостей за столом. Продуктивно-харчові форми виявлення традиційної гостинності, благодійності українців.

Модуль IV. Духовна культура українського народу.

Змістовий модуль 11.

ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ ТА ПОБУТ УКРАЇНЦІВ

Тема 16. Громадський побут українського народу. Роль громади в житті українського села, її еволюція. Основні форми громадського самоврядування. Громадські органи самоврядування. Громадська взаємодопомога українців. Господарські функції громади в селі. Громадське дозвілля і етикет українців.

Тема 17. Звичаєве право у народному побуті українців. Поняття «звичаєве право». Роль звичаєвого права в суспільному (громадському) житті українського народу. Звичаєве право в побуті запорізького козацтва. Центри громадського дозвілля українців.

Змістовий модуль 12.

СІМ'Я (РОДИНА) ТА СІМЕЙНИЙ ПОБУТ

Тема 18. Українська родина. Поняття «сім'ї» і «шлюбу». Первісні форми шлюбу. Типи, структура сім'ї (родини) в Україні, її функції. Внутрішньо-сімейні відносини українців. Етапи становлення української родини (кровоспоріднена, пуналуальна, патріархальна сім'ї, велика патріархальна сім'я, розширена сім'я братського типу, батьківська сім'я, мала сім'я, нуклеарна родина. Права та обов'язки членів сім'ї (статус батька, матері, невістки, зятя, дитини) та способи вирішення внутрішньо-сімейних конфліктів.

Тема 19. Сімейні (родинні) свята та обряди українців.

Родильна обрядовість українців – обрядовість, пов'язана з народженням дитини (ім'янаречення, одвідки, вибір кумів, продирина, хрестини, пострижини. Звичаї пов'язані з народженням дитини: регіональна специфіка. Весільна обрядовість українського народу – передвесільний, власне весільний та післявесільний її етапи. Регіональні особливості весільних обрядів українців. Похоронно-поминальна обрядовість українців – підготовка до похорону, обмивання та оплакування небіжчика, голосіння, поховання покійників, тризна, помана, панахида. Поминки (нести снідати, девятини, сороковини, півроку, рік по смерті). Родинні зв'язки: види, специфіка. Сімейне право в незалежній Україні.

Змістовий модуль 13.

НАРОДНІ ЗНАННЯ ТА СВІТОГЛЯД УКРАЇНЦІВ

Тема 20. Народні знання українців Види народних знань: народна медицина і ветеринарія, метрологія, метеорологія, народна астрономія та космологія, Народна ботаніка та зоологія. Народна педагогіка. Гадання, замовляння, заклинання,

ворожіння як специфічні види народних знань українців. Регіональні особливості народних знань.

Тема 21. Демонологічний пантеон українців. Первісні вірування населення етнічної території України (анімізм, тотемізм, фетишизм, магія), запобіжні обрядові дії. Слов'янський язичницький пантеон та його особливості в демонології. Людські химери в українській демонології Система оберегів від нечистої сили в народній традиції. Світоглядні вірування, повір'я, уявлення українців.

Змістовий модуль 14.

КАЛЕНДАРНА ОБРЯДОВІСТЬ УКРАЇНЦІВ

Тема 22. Народний календар. Системи відліку часу. Землеробський календар. Церковний календар. Православні свята, елементи дохристиянських вірувань українців. Язичницькі традиції в українських обрядах. Роль дітей у здійсненні обрядових дій.

Тема 23. Календарні свята і обряди українців Характеристика календарного циклу обрядовості українців. Класифікація обрядів та їхніх видів: оказійної та календарної обрядовості; спонукальних та запобіжних обрядів, розмежування за змістом і обсягом понять «обряд», «ритуал», «свято». Етнографічна характеристика свят зимового циклу. Новорічно-різдвяна обрядовість українського народу. Особливості дитячого щедруванні і колядування в Україні. Етнографічна характеристика свят весняного циклу. Святкування Великодня. Етнографічна характеристика свят літнього циклу. Русалії як обряди літнього циклу обрядовості українців. Етнографічна характеристика свят осіннього циклу.

Змістовий модуль 15.

НАРОДНА І НАЦІОНАЛЬНА СИМВОЛІКА УКРАЇНЦІВ

Тема 24. Народна символіка українців. Поняття «народна символіка». Історія формування народної символіки українського народу. Своєрідність та специфічність обрядів і звичаїв українців пов'язаних із символікою. Символічне значення рослин, дерев, кущів, птахів, тварин у побуті українського народу.

Тема 25. Національна символіка українців. Поняття «національна символіка», Історія формування національної символіки українського народу Етнічна своєрідність етнографічних регіонів України, що втілювалася в символіці й атрибутиці – геральдичних знаках, печатках, прапорах, які є історичною пам'яткою народу.

8. Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма					заочна форма					
	усього	у тому числі				Теми об'єднаних лекцій	усього	у тому числі			
		лк	сем /пр.	лб	с.р.			лк	сем /пр.	лб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Змістовий модуль 1. Українська етнографія як наука											
Тема 1. Теоретичні основи етнографії як науки	6	2	2	-	2	Тема 1. Теоретичні основи етнографії	-	-	-	-	-
Тема 2. Методика польового етнологічного дослідження	4	2	-	-	2	Тема 2. Методика етнологічного дослідження	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 1	10	4	2	-	4	Разом за змістовий модуль 1	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Історико - етнографічна характеристика українців											
Тема 3. Історико-етнографічне районування території України	4	2	-	-	2	Тема 3. Історико-етнографічне районування території України	-	-	-	-	-
Тема 4. Культурно-побутові ознаки етнографічних груп населення України.	2	-	-	-	2	Тема 4. Культурно-побутові ознаки етнографічних груп населення України.	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 2	6	2	-	-	4	Разом за змістовий модуль 2	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 3. Антропологічні особливості українців											
Тема 5. Антропологічне районування України. Антропологічні типи українців	4	2	-	-	2	Тема 5. Антропологічне районування України. Антропологічні типи українців	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 3	4	2	-	-	2	Разом за змістовий модуль 3	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 4. Формування етнографії як науки в Україні											
Тема 6. Становлення етнографії як науки. Розвиток етнографії в XVII-XVIII ст	6	2	2	-	2	Тема 6. Становлення етнографії як науки. Розвиток етнографії в XVII-XVIII ст.	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 4	6	2	2	-	2	Разом за змістовий модуль 4	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 5. Розвиток української етнографічної науки у XIX – на початку XXI століть											
Тема 7. Особливості розвитку етнографії в XIX-XX століттях	6	2	2	-	2	Тема 7. Особливості розвитку етнографії в XIX-XX століттях	-	-	-	-	-

Тема 8. Етнографічні (етнологічні) дослідження в незалежній Україні	6	-	-	-	6	Тема 8 Етнографічні (етнологічні)дослідження в незалежній Україні	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 5	12	2	2	-	8	Разом за змістовий модуль 5	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 6. Основні та допоміжні галузі господарства українців											
Тема 9.Головні напрямки та допоміжні види господарської діяльності українців	6	2	2	-	2	Тема 9.Головні напрямки та допоміжні види господарської діяльності українців	-	-	-	-	-
Тема 10. Промисли та ремесла українців	4	-	-	-	4	Тема 10. Промисли та ремесла українців	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 6	10	2	2	-	6	Разом за змістовим модуль 6					
Змістовий модуль 7. Поселення та народне житло											
Тема 11. Історичні зони сільських поселень в Україні.	2	-	-	-	2	Тема 11. Історичні зони сільських поселень в Україні.	-	-	-	-	-
Тема 12.Народне житло	6	2	2	-	2	Тема 12.Народне житло	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модуль 7	8	2	2	-	4	Разом за змістовим модуль 7	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 8. Народний одяг											
Тема 13. Народний одяг як джерело вивчення етнічної історії українців.	6	2	2	-	2	Тема 13. Народний одяг як джерело вивчення етнічної історії українців.	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 8	6	2	2	-	2	Разом за змістовий модуль 8	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 9. Транспорт та засоби пересування											
Тема 14. Транспортні артерії, сухопутні, водні засоби пересування українців	4	-	-	-	4	Тема 14. Транспортні артерії, сухопутні, водні засоби пересування українців	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 9	4	-	-	-	4	Разом за змістовий модуль 9	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 10. Українська кулінарія											
Тема 15. Народне харчування	6	-	2	-	4	Тема 15. Народне харчування	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 10	6	-	2	-	4	Разом за змістовий модуль 10	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 11. Громадське життя та побут українців											
Тема 16 Громадський побут українців	6	2	2	-	2	Тема 16. Громадський побут українців	-	-	-	-	-
Тема 17 Звичаєве право у народному побуті українців	4	-	-	-	4	Тема 17. Звичаєве право у народному побуті українців	-	-	-	-	-

Разом за змістовий модуль 11	10	2	2	-	6	Разом за змістовий модуль 11	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 12. Сім'я (родина) та сімейний побут											
Тема 18 Українська родина	6	2	2	-	2	Тема 18 Українська родина	-	-	-	-	-
Тема 19 Сімейні (родинні) свята та обряди українців.	10	2	2	-	6	Тема 19 Сімейні (родинні) свята та обряди українців.	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 12	16	4	4		8	Разом за змістовий модуль 12	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 13. Народні знання та світогляд українців											
Тема 20. Народні знання	4	-	-	-	4	Тема 20. Народні знання	-	-	-	-	-
Тема 21. Демонологічний пантеон українців	6	-	2	-	4	Тема 21 Демонологічний пантеон українців	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 13	10	-	2	-	8	Разом за змістовий модуль 13	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 14. Календарна обрядовість українців											
Тема 22. Народний календар	2	-	-	-	2	Тема 22. Народний календар	-	-	-	-	-
Тема 23. Календарні свята, обряди українців	8	2	2	-	4	Тема 23. Календарні свята, обряди українців	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 14	10	2	2		6	Разом за змістовий модуль 14	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 15. Народна і національна символіка українців											
Тема 24 Народна символіка українців	2	-	-	-	2	Тема 24 Народна символіка українців	-	-	-	-	-
Тема 25 Національна символіка українців	2	-	-	-	2	Тема 25 Національна символіка українців	-	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 15	4	-	-	-	4	Разом за змістовий модуль 15	-	-	-	-	-
Загальна сума годин (залік)	120	24	24	-	72	Загальна сума годин (залік)	-	-	-	-	-

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Етнографія як наука, основні її категорії	2	
2	Накопичення етнографічних знань та становлення етнографії як науки. Розвиток української етнографії в ХІХ – ХХІ століттях	4	
3	Основні та допоміжні галузі господарської діяльності українського народу	2	
4	Українське традиційне вбрання	2	
5	Поселення і народне житло	2	
6	Сім'я (родина) та родинна обрядовість	4	
7	Громадський побут та звичаєвість	4	
8	Світоглядні вірування та уявлення	2	
9	Календарна обрядовість українців	2	
	Разом	24	

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Антропологічне районування України.	4	
2	Історико-етнографічне районування України.	4	
3	Методика польового етнографічного (етнологічного) дослідження	6	
4	Дослідження Г. Новицького, Ф. Туманського В. Тарновського в українській етнографії	2	
5	Етнографічна діяльність О. Афанасьєва-Чужбинського, П. Чубинського	2	
6	Полемічна література Етнографічна діяльність Дем'яна Деля Фліза	4	
7	Українська етнографія у радянську добу	6	
8	Українська етнографія на сучасному етапі	6	
9	Видатні українські етнологи ХХ-ХХІ століть в системі НАН України	2	
10	Ремесла та промисли українців	4	
11	Народна їжа, етикет українців за столом	4	
12	Світоглядні уявлення, вірування українців	4	
14	Демонологічний пантеон українців	4	

15	Звичаєве право у побуті українського народу	4	
16	Транспорт та засоби пересування	4	
17	Громадський побут українців	4	
18	Народна та національна символіка	4	
19	Народні знання в історичній ретроспективі	4	
	Разом	72	

Тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань

1. Позначити на контурній карті етнографічні групи українського народу та етнографічні регіони та райони.
3. Позначити на контурній карті антропологічні області та антропологічні типи українського народу.
4. Заповнення анкет-питальників ІМФЕ імені М. Т. Рильського за темами «Матеріальна культура українців», «Духовна культура українців» (2 чи 3 респондента).
5. Участь в етнографічних заходах на факультеті «Ярмарок народних страв», «Рушник у звичаях і традиціях українського народу», «Полтавська сорочка – мамина пам'ять», « Народна символіка українців», «Весна красна що ти нам принесла», «Великдень вітає нас»

9. Форми поточного та підсумкового контролю

Контроль знань студентів під час викладання дисципліни «Етнографія України» проводиться з метою оцінки навчальних досягнень студентів в оволодінні предметом згідно програми рівня досягнень, оцінки ефективності навчального процесу, підвищення мотивації до навчання. Система контролю має комунікативну спрямованість, що дозволяє визначити рівень сформованості навичок і вмінь студента. Визначення рівня досягнення та оцінювання результатів навчання здійснюється за допомогою поточного, модульного і підсумкового контролю:

- поточний контроль здійснюється за певною темою робочої програми дисципліни під час практичних занять у формі усного опитування (індивідуального, фронтального), оцінки участі у дискусії за питаннями для обговорення;
- модульний контроль здійснюється у формі підсумкової модульної роботи;
- підсумковий семестровий контроль здійснюється у формі заліку, який виставляється за результатами поточних і модульних контролів.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Теоретичний модуль № 1, 2 Поточний контроль та самостійна робота												МКР	Сума
Теми 1-2		Теми 3-4		Тема 5		Тема 6-7,8		Теми 9-10		Тема11-12			
АР	СРС	АР	СРС	АР	СРС	АР	СРС	АР	СРС	АР	СРС	10	60
5	3	3	5	3	5	6	6	4	4	3	3		

Теоретичний модуль № 3, 4 Поточний контроль та самостійна робота												Тема 24-25	Сума
Теми 13-14		Теми 15		Теми 16-17		Теми 18-19		Тема 20-21		Тема 22-23			
АР	СРС	АР	СРС	АР	СРС	АР	СРС	АР	СРС	АР	СРС	4	40
3	3	3	2	3	3	3	2	2	3	5	4		

Примітка: АР – аудиторна робота (на практичному занятті),
СРС – самостійна робота студента.

Підсумковий бал (ПБ) за дисципліну в цілому обраховується за формулою:

$ПБ = Б_{т1-2} + \dots + Б_{т11-12} + Б_{МКР}$, де: $Б_{т\dots}$ – кількість балів, отриманих за результатами аудиторної і самостійної роботи з певної теми; $Б_{МКР}$ – кількість балів, отриманих за виконання модульної контрольної роботи.

Підсумковий контроль (залік) – загальна сума балів 100

Загальна сума балів вираховується додаванням суми балів за чотири теоретичні модулі та чотири модульні контрольні роботи – $40+10+40+10= 100$ балів

11. Шкала оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності за 100-бальною шкалою	Форма семестрового контролю <i>залік</i>
	Значення оцінки
90 – 100	зараховано
75-89	
60-74	
35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення:

Карти «Історико-етнографічне районування України», «Антропологічне районування України», у паперовому та електронному вигляді, хрестоматії, навчально-методичний комплекс дисципліни, ноутбук, відео- презентації.

13. Інформаційні ресурси

Основна література:

- 1.Вовк, Х. Студії з української етнографії та антропології: нова редакція/ Ф.Вовк: передм. О.Г.Таран; прим. О.Г. Таран, С.Л.Маховської; Ю.С. Буйських; упоряд. О.О.Савчук.Харків: видавець Савчук О.О., 2015. – 464 с.
- 2.Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження: Навч. посіб. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені І. Франка, 2008. – 288 с.
- 3.Глушко М. Історія народної культури українців:навч. посібник. – Львів:ЛНУ імені І. Франка, 2014. – 223 с.
- 4.Ігнатенко І. Традиційна обрядово-магічна культура українців: навчал.-методич. посібник / І. Ігнатенко. К.: Інтелектуальна книга, 2017. – 160 с.
- 5.Етнографія України: Навч. посіб. для студ. вузів / За ред. С.А. Макарчука. – 2-е вид., перероб. та допов. – Л.: Світ, 1994, 2004. – 520 с.
- 6.Лозко Г. Етнологія України: філософсько-теоретичний та етнорелігієзнавчий аспект. – К.: АРТЕК, 2001. – 303 с.
- 7.Лозко Г. Українське народознавство. – Вид. 2-е. – К.: АртЕк, 2004. – 470 с.
- 8.Пономарьов А.П. Українська етнографія: Курс лекцій: Навч. посіб. – К.: Либідь, 1994. – 317 с.
- 9.Становлення української етнологічної (етнографічної) думки [Текст] // Етнологія : Підручник для студ. вищих навч. закладів / Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника. – К., 2006. – С.70–86.
- 10.Тиводар М. Етнологія: Навч. посіб. для студ. іст. спец. вищих навч. закл. — Л.: Світ, 2004. – 624 с.
- 11.Українська етнологія : Навч. посіб. для студ. ВНЗ / В.К. Борисенко, М.В.Гримич, О.П.Гончаров; В.К.Борисенко. – К.: Либідь, 2007. – 399 с.
- 12.Українці [Текст] : іст.- етнограф. моногр. У 2 кн. Кн. 1 / Держ. музей-заповід. укр. гончарства в Опішному. – К.; Опішне : Укр. народознавство, 1999. – 528 с. ; Кн. 2 / Держ. музей-заповід. укр. гончарства в Опішному. – К.; Опішне : Укр. народознавство, 1999. – 544 с.
- 13.Українське народознавство [Текст]: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка, Г.Й.Горинь, Р.Ф. Кирчіва. – Львів : Фенікс, 1997. – 608 с.
- 14.Українська минувшина. Ілюстрований етнографічний довідник / А.П.Пономарьов, Л.Ф. Артюх, Т.В. Космічна. – К.: Либідь, 1993. – 256 с.
- 15.Шаповал, Л. І. Словник етнографічних (етнологічних) понять і термінів [Текст] : термінологічний словник / Л. І. Шаповал ; Полтавський держ. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. – Полтава : АСМІ, 2016. – 298 с.
16. Шаповал Л.І. Етнографія України: метод. реком. для студ. іст. ф-ту /ПНПУ ім. В.Г. Короленка. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011. – 100 с.

Додаткова література

- 1.Борисенко В. Різдвяно-новорічні свята в Україні. – Б.Родовід, 2005. – 165 с.
- 2.Борисенко В.К. Українське весілля: традиції і сучасність. – К.:ВД «Стилос», 2010. – 136 с.

3. Булашев, Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях: Космогонічні укр. нар. погляди та вірування [Текст] / Г. Булашев. – К.: Довіра, 1992. 416 с.
4. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Т. I. -II. К.: видав.-во «Оберіг», 1991. – 456 с. – 448 с.
5. Галайчук В. Українська міфологія, Харків, 2016. – 245 с.
6. Грушевський, М. Дитина у звичаях і віруваннях українського народу [Текст] / Марко Грушевський; Упоряд. тексту і авт. післямови: Я. Левчук. – К.: Либідь, 2006. – 256 с.
7. Данилюк, А. Давня архітектура українського села [Текст]: етнографічний нарис / Архип Данилюк. – К.: Техніка, 2008. – 256 с.
8. Данилюк А. Українська хата. – К.: Либідь, 1991. – 134 с.
9. Етнічна історія України: Навч. посіб./ Макарчук С.А. К.: Знання, 2008. 471 с.
10. Іванівська О.П. Звичаєве право в Україні. Етнотворчий аспект: навч. посіб. К.: Ексоб, 2002. – 263 с.
11. Климець Ю.Д. Купальська обрядовість на Україні / АНУРСР. ІМФЕ ім. М.Т.Рильського. – К.: Наукова думка, 1990. – 143 с.
12. Кравець, О. М. Сімейний побут і звичаї українського народу [Текст]: історико-етнографічний нарис / О. М. Кравець; АНУРСР, ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. – К.: Наук. думка, 1966. – 200 с.
13. Микитчук, С. Розвиток етнографії в Наддніпрянській Україні наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття (історіографічний аспект) [Текст] / Сергій Микитчук // НТЕ. – 2009. – № 4-5. – С. 119–125
14. Павлюк, С. П. Традиційне хліборобство України: агротехнічний аспект / С. П. Павлюк; АН УРСР, Львів. від.; Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т.Рильського. – К.: Наукова думка, 1991. – 224 с.
15. Самойлович В. Українське народне житло. – К.: Наукова думка, 1972.
16. Терлецький Л. Етногенез українського народу / НАНУ. Ін-т укр. археограф. та джерел-ва ім. М.С.Грушевського. – Л.: П.П. «Інтелект-Бізнес», 2007. – 632 с.
17. Чмелик Р.П. Мала українська селянська сім'я другої половини ХІХ – поч. ХХ ст. (структура фун.). – Львів: Ін-т народознавства НАНУ, 1999. – 142 с.
18. Українська родина: родинний і громадський побут: навчально-методич. посіб. для вчителів та викладачів народознавства. – К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 2000. – 424 с.

Електронні джерела:

1. <http://spilka.uaweb.org/>
2. <http://etno.uaweb.org/>; <http://gmi.nau.edu.ua>; <http://elib.nplu.org/project.html>;
<http://lemky.com>; www.etnolog.org.ua; www.archives.gov.ua; www.ukrreferat.com
3. www.lvivstory.com 4. www.hurtom.com
5. catalog.online.ua/ukr/culture/.../regional/
6. niez-pereyaslav.com.ua; 12 uk.wikipedia.org www.castles.com.ua
7. <http://www.ebk.net.ua>; <http://artvertep.dp.ua>